

Sport Sciences Bachelor Curriculum Analysis Based on Students' Needs

Masoud Naderian Jahromi^{*1} , Saeed Alaie²

¹ Assistant professor, Department of Education, Isfahan University, Isfahan, Iran

² MA in sport management, Isfahan University, Isfahan, Iran

10.22080/DC.2023.4381

Date Received:

May 16, 2023

Date of sent to Review:

May 27, 2023

Date Revised:

July 16, 2023

Date Accepted:

July 25, 2023

Keywords:

Curriculum, social needs, occupational needs, scientific needs, individual needs

Abstract

It is essential to update the educational fields and make changes to the curriculum in accordance with the diverse needs of learners in different dimensions. The purpose of this study was to analyze the Sport Sciences Bachelor Curriculum Content based on students' needs. The study was applied and descriptive in terms of purpose and method. The research design was a combination of qualitative and quantitative approaches. Students' academic, personal, social, and occupational needs were selected from the results of studies available in reliable scientific databases. The statistical sample in the qualitative section was 16 sports science professors with a professor's degree. The statistical sample in the quantitative part was the senior bachelor students in various sports sciences majors in the state universities in 1401. Due to the lack of accurate statistics on their number, based on the table of Karjesi and Morgan for the unknown population, 384 people voluntarily completed the questionnaire as a research sample from 18 public universities. The questionnaire was designed with 36 questions in four components. Its content validity was confirmed using Cronbach's alpha test (0.93) after asking the opinions of 8 professors and experts in sports sciences while carefully examining the research texts and literature. Descriptive statistics methods (mean and standard deviation) and inferential statistics methods were used for data analysis. The results showed that the content of the sports science bachelor's course curriculum is less than the average level of academic, personal, social, and occupational needs of the students and does not meet the needs of the students in relation to the labor market and their expectations. Moreover, there was a difference between the theoretical courses offered in the undergraduate course and students' needs.

***Corresponding Author:** Masoud Naderian Jahromi

Address: Isfahan University, Isfahan, Iran

Email: mnaderian@spr.ui.ac.ir

تحلیل برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای دانشجویان

مسعود نادریان جهرمی*^۱، سعید علائی^۲ ^۱ دانشیار دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران^۲ کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

10.22080/DC.2023.4381

چکیده

روزآمد کردن محتوای رشته‌های تحصیلی و ایجاد تغییرات در برنامه‌های درسی، متناسب با نیازهای متنوع فراگیران در ابعاد مختلف ضروری است. هدف از پژوهش حاضر، تحلیل محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای دانشجویان رشته بود. پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی و طرح پژوهش ترکیبی بود که به صورت کیفی و کمی انجام شد. نیازهای چهارگانه علمی، فردی، اجتماعی و شغلی دانشجویان از نتایج پژوهش‌های موجود در پایگاه‌های علمی معتبر انتخاب شدند. نمونه آماری در بخش کیفی ۱۶ نفر از اساتید علوم ورزشی با درجه استادی بودند. نمونه آماری در بخش کمی دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی گرایش‌های مختلف علوم ورزشی دانشگاه‌های دولتی در سال ۱۴۰۱ بودند. با توجه به نبود آمار دقیق از تعداد آنها، بر اساس جدول کرجسی و مورگان برای جامعه نامعلوم، تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه پژوهش از ۱۸ دانشگاه دولتی به صورت داوطلبانه پرسش‌نامه را تکمیل کردند. پرسش‌نامه با ۳۶ سؤال در چهار مؤلفه ساخته شد. روایی محتوایی آن ضمن بررسی دقیق متون و ادبیات پژوهش، پس از نظرخواهی از ۸ تن از اساتید و متخصصین علوم ورزشی تأیید و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ (۰/۹۳) به دست آمد. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد) و روش‌های آمار استنباطی استفاده شد. نتایج نشان داد که محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای علمی، نیازهای فردی، نیازهای اجتماعی و نیازهای شغلی دانشجویان کمتر از حد متوسط بوده و پاسخ‌گوی نیازهای دانشجویان نسبت به بازار کار و توقعات آنان نیست. همچنین بین دروس تئوری ارائه شده در دوره کارشناسی با نیازهای دانشجویان تفاوت وجود داشت.

تاریخ دریافت:

۲۶ اردیبهشت ۱۴۰۲

تاریخ ارسال به داور:

۰۶ خرداد ۱۴۰۲

تاریخ اصلاح:

۲۵ تیر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۰۳ مرداد ۱۴۰۲

کلیدواژه‌ها:

برنامه درسی؛ نیازهای اجتماعی؛
نیازهای شغلی؛ نیازهای علمی؛
نیازهای فردی

* نویسنده مسئول: مسعود نادریان جهرمی

آدرس: دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

ایمیل: mnaderian@spr.ui.ac.ir

مقدمه

برنامه درسی مجموعه فهرست موضوعاتی است که می‌بایست مورد مطالعه قرار گیرد. در حقیقت برنامه درسی همه تجربیات برنامه‌ریزی شده، مطالعه‌ها، بحث‌ها، فعالیت‌های گروهی و فردی و سایر اعمالی است که فراگیر تحت راهنمایی انجام می‌دهد. برنامه‌ریزی درسی نیز شامل سازمان‌دهی یک سلسله فعالیت‌های یاددهی و یادگیری به منظور ایجاد تغییرات نظام‌مند در رفتار یادگیرنده‌ها و ارزش‌یابی میزان تحقق این تغییرات است (پرسیلا و همکاران، ۲۰۲۰). نقش برنامه درسی در آموزش عالی، فراهم آوردن تجربیاتی جهت توسعه صلاحیت‌ها و مهارت‌ها در دانشجویان است تا قادر باشند مسائل را تشخیص داده و برای آن‌ها راه‌حل انتخاب کنند. طراحی برنامه‌های درسی می‌بایست با توجه به نیازهای واقعی کسانی که از این خدمات استفاده می‌کنند، صورت پذیرد و اهداف آموزشی با نیازهای عملی مصرف‌کنندگان چنین خدماتی مرتبط باشد. بازنگری برنامه‌های درسی، سازوکاری است که اصلاح مداوم روش‌ها را در آموزش عالی تضمین می‌کند (رشیدی، ۱۳۹۹، عبا‌باف و پاینار، ۱۳۹۸). بر اساس مطالعات انجام‌شده، برنامه‌های درسی دانشگاهی معمولاً از سه یا چهار بخش تشکیل شده است که عبارت‌اند از دروس کلی یا آزاد، دروس دانشگاهی تخصصی، دروس دانشگاهی نیمه تخصصی و دروس اختیاری (اسکندری پور و همکاران، ۱۳۹۸).

به‌طورکلی نگرش‌های اساسی به برنامه‌ریزی درسی به چند شاخه رشد فرآیندهای ذهنی و عقلی، منطق‌گرایی علمی، تحقق خود و تطابق و بازسازی اجتماعی قابل تقسیم است. مطالعات برنامه درسی به شناخت، پیش‌بینی، سازمان‌دهی و شکل‌دادن فعالیت‌های آموزشی و پرورشی در حیطه یادگیری یادگیرندگان گفته می‌شود. نقش آموزش عالی در توسعه جوامع و گسترش مرزهای دانش، یک باور عمومی است. در دو دهه اخیر، آموزش عالی به عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر تشکیل‌دهنده جوامع پیشرفته، نقش اثرگذار در رشد و توسعه علوم داشته است (بازدارقمچی و همکاران، ۱۳۹۹). در آغاز ورود به هزاره سوم که جهان به سرعت به سمت محوریت دانش در همه پدیده‌های اجتماعی پیش می‌رود و نیاز به متخصصان علوم مختلف بیش از پیش احساس می‌شود (اسکندی پور و همکاران، ۱۳۹۸). دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی باید نقش مؤثر را در زمینه توسعه برنامه‌های درسی در همه رشته‌های دانشگاهی ایفا نموده و فعالیت‌های خود را در جهت نیازهای اصلی جامعه و متناسب با تحولات جهانی و تخصصی شده مشاغل سامان دهند. علوم ورزشی به عنوان یکی از رشته‌های دانشگاهی است که در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در بیش از هجده گرایش متنوع از رشد کمی قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده و در بیش از چهارصد دانشگاه و مرکز آموزش عالی در چهار مقطع کاردانی تا دکترا و پس‌ادکتر اقدام به پذیرش دانشجو می‌نمایند. اما هیچ‌کدام از مدارک دانشگاهی رشته علوم ورزشی منجر به شغل، به‌ویژه مشاغل خصوصی نمی‌شود و صرفاً جنبه استخدامی در ادارات دولتی دارد (مندعلی زاده، ۱۴۰۰). پریس سیلا و همکاران^۲ (۲۰۲۰) معتقدند که با توجه به توسعه ورزش‌های حرفه‌ای و تجاری در آینده، برنامه‌های جهانی ورزش، مراکز آموزش عالی باید فارغ‌التحصیلانی را با مهارت‌هایی که قادر باشند به‌طور حرفه‌ای در عصر فناوری‌های نوین و بازارهای رقابتی ایفای نقش کنند، پرورش دهند. از آنجاکه وظیفه خطیر پرورش دانش‌آموختگان کارآمد و کارآفرین بر عهده دانشگاه است، لزوم توجه به نیازهای دانشجویان و محتوای آموزشی و سرفصل‌های درسی هر رشته از اولویت‌های نظام آموزش عالی کشور می‌باشد. بسیاری از پژوهش‌ها نیازسنجی از فراگیران را در ابعاد چهارگانه فردی، علمی، اجتماعی و شغلی متمرکز کرده‌اند (کرمی و همکاران، ۱۳۹۱). بررسی‌ها نشان می‌دهد عمده‌ترین مسأله‌ای که باعث رشد و توسعه اقتصادی می‌شود، تغییر در کیفیت آموزش و توجه به کیفیت نیروی انسانی متخصص و پرورش‌یافته در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی است. چنانچه تصمیم بر

¹ Priscila Alfaro-Barrantes, Brittany L. Jacobs, and Brian Wendry

² Priscila Alfaro-Barrantes, Brittany L. Jacobs and Brian Wendry

این باشد که بحث کار آفرینی را در کشور جدی گرفته شود، باید سیستم آموزشی به سمتی برود که نیروهای ماهر و متناسب با مشاغل موجود در بازار کار پرورش دهد. هم‌اکنون در مدارس و دانشگاه‌ها برنامه درسی پست‌مدرنیسم به عنوان یک ضرورت مطرح است. پست‌مدرنیسم به صورت‌های مختلفی مانند پسانوگرایی، پسامدرنیسم، فرامدرنیسم، فرانوگرایی، پساتجددگرایی و پسامدرنیته ترجمه شده است. برنامه‌ریزی درسی دوره پست‌مدرن و در شرایط کنونی بر گفت‌وگوهای تأکید دارد که درک فرهنگی، تاریخی، سیاسی، بوم‌شناسی، زیبایی‌شناسی، زبانی و تأثیر خود شرح حال‌نویسی برنامه درسی بر موقعیت انسان، ساختارهای اجتماعی و محیط‌زیست را ارتقا بخشد، نه بر برنامه‌ریزی، طراحی، اجرا، ارزش‌یابی غیرمتنی و رویدادهای بی‌ارزش و اطلاعات جزئی و سطحی (کریمی و همکاران، ۱۳۹۹). در ایران، در سطح تحصیلات عالی و دانشگاه سرفصل دروس توسط شورای انقلاب فرهنگی و وزارت علوم، پژوهشات و فناوری تعیین می‌شود. اما استادان در تعیین کتاب درسی یا ارائه مطالب درسی متناسب با سرفصل‌های تعیین شده آزاد هستند (مدهوشی و نیازی، ۱۳۸۹). با توجه به تحولات اساسی ورزش در سه دهه اخیر، نقش تجارت در ورزش و رشد باشگاه‌های خصوصی در همه رشته‌های ورزشی، بسیار برجسته شده است. درواقع بسیاری از رشته‌های ورزشی چه به صورت قهرمانی و چه در شکل تفریحی، هم‌اکنون به‌مثابه شرکت‌های بزرگ تجاری عمل می‌کنند و بدین ترتیب تجارت در ورزش برای بسیاری از مردم به‌عنوان یک هدف اصلی در عرصه فعالیت‌های ورزشی تبدیل شده است (هائیلی و گرایدی^۱، ۲۰۱۷). با ابداع سند چشم‌انداز بیست ساله، مسیر تکامل و توسعه در دو دهه آینده کشور ترسیم گردید. خصوصی‌سازی در ورزش و رشد باشگاه‌های خصوصی به عنوان هدف اصلی در مسیر حرکت برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی در آینده مطرح شده است؛ بنابراین برنامه‌های درسی به‌ویژه در دوره‌های کارشناسی نقش اساسی و ابزاری، در هدایت دانشجویان به سوی اهداف و فراهم ساختن فرصت‌های لازم برای توسعه و تقویت آگاهی‌ها و مهارت‌های شخصی و حرفه‌ای در شرایط تجاری امروز ایفا می‌کند (محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۸). لحاظ کردن ویژگی‌ها، نیازها و علایق دانشجویان مشکل‌ترین بخش برنامه‌ریزی درسی است. طبق اسناد بالادستی دانشجویان در دوره کارشناسی علوم ورزشی بین ۱۳۲ تا ۱۳۶ واحد درسی می‌گذرانند (۳۴ واحد عملی تخصصی، ۷۳ واحد نظری تخصصی، ۲۰ واحد عمومی، ۶ واحد اختیاری)؛ اما نه تنها دروس ارائه شده، بلکه دوره کارشناسی علوم ورزشی هم منجر به گواهی‌نامه تخصصی برای ورود به بازارکار خصوصی مانند مربی‌گری و داوری به عنوان دو شغل بسیار مهم و گسترده در ورزش نمی‌شود. بنابراین تحولات بنیادین در رشته علوم ورزشی (دوره کارشناسی) متناسب با شرایط بازار کار همگام با تحولات جهانی بیش از پیش احساس می‌شود. معروفی (۱۳۹۰) در پژوهشی گزارش داد جهانی‌شدن و به‌ویژه، رشد و توسعه سریع "صنعت دانش" نظام آموزشی را شدیداً متحول ساخته و تجاری شدن دانش با سرعت بیشتری در جریان است؛ زیرا در شرایط کنونی امکان انتقال سریع‌تر و مقرون‌به‌صرفه‌تر اطلاعات و مفاهیم نظری، بیشتر و گسترده‌تر می‌شود (مدهوشی و نیازی، ۱۳۸۹). متأسفانه در ایران، ارزش‌یابی، نظارت و بازنگری مستمر برنامه‌های درسی بر اساس یک برنامه مدون صورت نمی‌گیرد و با توجه به نتایج نظرسنجی‌ها، برنامه‌های درسی گروه علوم انسانی، به‌ویژه دوره علوم ورزشی نسبت به پنجاه سال گذشته تغییرات آن چنانی نکرده و حتی ضعیف‌تر شده است؛ زیرا اولاً گرایش‌های ایجاد شده در رشته علوم ورزشی هیچ‌کدام منجر به شغل نمی‌شود و ثانیاً هم‌سو با ساختارهای سازمان‌های جهانی ورزش مانند کمیته بین‌المللی المپیک نیست (نادریان جهرمی، ۱۳۹۸).

پژوهش باری^۲ و همکاران (۲۰۱۸) در مورد بررسی نقاط ضعف و آسیب‌های موجود در محتوای آموزشی رشته علوم ورزشی نشان می‌دهد که عدم رعایت تناسب محتوا با نیازها و علایق فراگیران، عدم بهره‌گیری از فناوری‌های

^۱ Haylee & Grady

^۲ Barry

نوین جهت ارائه محتوا، عدم تقویت مهارت‌های فنی، ادراکی، ارتباطی و انسانی در حوزه‌های مربی‌گری و داوری و آموزش ورزش‌ها، عدم انتقال دانش کاربردی در حوزه‌های شغلی مربی‌گری، توجه بیش‌ازحد به مباحث نظری، به‌روز نبودن محتوا در گرایش‌های مختلف علوم ورزشی کاملاً مشهود است. کئوگ و فرنچ^۱ (۲۰۰۱) نیازهایی از قبیل تغییر در رویکردهای برنامه‌ریزی، ارائه طرح‌ها یا برنامه‌های منطبق و مناسب با جهت‌گیری‌های جامعه و تغییرات محیطی، ارزشیابی‌های مداوم از راهبردهای برنامه و ارائه برنامه‌های درسی مطابق شرایط جدید و نوآوری‌ها و همچنین تحولات در حوزه ورزش‌های قهرمانی، آموزش و کارآموزی کارکنان و ایجاد زمینه برای مشارکت افراد ذی‌ربط در فرآیند برنامه‌ریزی ضروری است. اوکسئون و چوهی^۲ (۲۰۱۵) با بیان جهت‌گیری‌های کلی صنعت و تجارت، نیاز روزافزون به بازسازی برنامه‌های درسی و اصلاح روش‌های تدریس در آموزش عالی را مورد تأکید قرار داده است. نتایج پژوهش اتقیا (۱۳۹۱) نیز نشان داد کیفیت محتوای آموزشی دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ضعیف است و در بسیاری از موارد منابع تدریس نامشخص، محتوای آموزشی قدیمی و انتخاب سلیقه‌ای محتوای آموزشی از سوی اعضای هیئت‌علمی مشاهده می‌شود (اتقیا، ۱۳۹۱). انید^۳ و همکاران (۲۰۲۳) نیز به این نتیجه رسیدند که از مشکلات اساسی برنامه درسی آموزش عالی در چین هماهنگ نبودن آن با فرصت‌های شغلی و نارضایتی دانش‌آموخته‌گان از مطالعات دوران تحصیل و فاصله تئوری تا عمل است. ضمن اینکه در برنامه‌های درسی مراکز تربیت معلم آن کشور نیز، محتوای برنامه‌ها نیاز به بازنگری داشتند. چنانچه نحوه آموزش و ارتقای سطح مهارت‌ها و توانایی دانشجویان رشته علوم ورزشی با نیاز جامعه و بازار کار همخوانی داشته باشد، می‌توان به کارایی و بهره‌وری این رشته در آینده امیدوار بود. آموزش‌های دانشگاهی در رشته علوم ورزشی در تمام مقاطع تحصیلی بیشتر جنبه نظری دارند و برای کاربردی شدن نیازمند هماهنگی‌ها با فدراسیون‌های ورزشی، وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک بوده و در طول تحصیل می‌بایست کارگاه‌های آموزشی، مشارکت در برگزاری رویدادهای ورزشی و دوره‌های مربی‌گری و داوری می‌توان برگزار نمود که اغلب مرتبط با حوزه وظایف دانشگاه‌هاست (فراهانی و همکاران، ۱۳۸۹). از طرفی، یکی از دلایل بیکاری دانشجویان، عدم کسب مهارت یا انباشت محفوظاتی است که ارتباط روشن و تعریف شده‌ای با نیازها و زمینه‌های شغلی در ورزش، به‌ویژه دو شغل مربی‌گری و داوری رشته‌های مختلف ورزشی ندارد. ضمن اذعان به اینکه تنها مؤسسات دولتی مسئولیت ایجاد کار برای دانشجویان عهده‌دار نیستند، لزوم تغییر ساختار جذب دانشجویان رشته علوم ورزشی و آموزش‌های لازم به منظور ایجاد توانمندی‌های شغلی و مهارتی آنان حائز اهمیت است (لین^۴ و همکاران، ۲۰۱۹).

از این رو با توجه به توقعات دانشجویان رشته علوم ورزشی برای ورود به بازار کار پس از فارغ‌التحصیلی و همچنین وجود مشاغل نوین در عرصه خدمات ورزشی و یا مرتبط با ورزش و با عنایت به تحولات بنیادی در سطح جهانی در رشته علوم ورزشی، تمرکز برنامه‌های ورزشی در ابعاد قهرمانی، برنامه‌های سلامت محور، توانبخشی ورزشی، آموزش ورزش و مسابقات حرفه ای، ضرورت نوآوری در برنامه‌های درسی علوم ورزشی در مقطع کارشناسی و در نهایت گسترش علوم ورزشی متناسب با بازار کار، ارزیابی برنامه‌های درسی کارشناسی علوم ورزشی به صورت مستمر از دیدگاه دانشجویان، ضرورت پیدا می‌کند (حاجی تبار و همکاران، ۱۳۹۸). در این پژوهش برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای دانشجویان رشته بر اساس چهار مؤلفه مهم و اساسی بررسی می‌شود که عبارت‌اند از: الف) نیاز علمی که تا چه حد در تجهیز دانشجویان به دانش روز رشته توانمند بوده است. ب) نیاز فردی هم به این معناست که برنامه درسی رشته مورد بحث چه میزان به افزایش

¹ Keogh & French

² Okseon & Choi

³ Enid

⁴ Leeann

ویژگی‌های فردی مثبت مانند خلاقیت در دانشجویان منجر شده است. (ج) نیاز اجتماعی یعنی تا چه میزان برنامه درسی رشته دانشجویان را برای زندگی در اجتماع آماده نموده است. (د) نیاز شغلی یعنی این رشته تا چه حد توانسته است توانمندی‌های لازم را در دانشجویان پرورش دهد تا به نیروی فارغ‌التحصیل کارآمد و کارآفرین تبدیل شوند. محقق در این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال اساسی بود که به‌طور کلی دروس (تئوری و عملی) و سایر دروس و همچنین برنامه‌های ارائه شده در دوره کارشناسی علوم ورزشی تا چه اندازه با نیازهای دانشجویان در چهار حوزه علمی، فردی، اجتماعی و شغلی مطابقت دارد؟

سؤالات اصلی پژوهش به شرح زیر می‌باشد که در ادامه به آن‌ها پاسخ داده می‌شود:

میزان تناسب برنامه درسی رشته علوم ورزشی با نیازهای علمی دانشجویان چگونه است؟

میزان تناسب دروس ارائه‌شده در دوره کارشناسی با مؤلفه نیاز فردی دانشجویان چگونه است؟

تا چه اندازه محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای اجتماعی دانشجویان، تناسب دارد؟

میزان تناسب محتوای دروس ارائه‌شده با نیاز شغلی دانشجویان چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی، پیمایشی بود. طرح پژوهش ترکیبی (کیفی- کمی) انجام شد. نیازهای چهارگانه (علمی، فردی، اجتماعی و شغلی) دانشجویان از نتایج پژوهش‌های موجود در پایگاه‌های علمی معتبر مانند هیومن کینتیکس^۱، اسکوپوس^۲، امرالد^۳، گنج و Sid بررسی و انتخاب شدند. به منظور شناسایی جزئیات مربوط به هر یک از نیازهای چهارگانه ویژه برنامه درسی دانشجویان رشته علوم ورزشی از مصاحبه با متخصصان استفاده شد. نمونه آماری بخش کیفی ۱۶ نفر از اساتید علوم ورزشی با درجه استادی بودند. سؤال اساسی که از متخصصان در مصاحبه پرسیده شد این بود که "به نظر شما مجموعه دروس دوره کارشناسی رشته علوم ورزشی در هر کدام از نیازهای (علمی، فردی، اجتماعی و شغلی) چه مواردی را می‌بایست پاسخ دهد؟ پاسخ‌ها ابتدا با هماهنگی مصاحبه‌شوندگان ضبط و پس از بازبینی دقیق نکات کلیدی برای هر کدام از مؤلفه‌های چهارگانه عواملی انتخاب گردید. در نهایت به منظور ارزیابی دوره کارشناسی رشته علوم ورزشی از دیدگاه دانشجویان رشته علوم ورزشی پرسش‌نامه‌ای با چهار مؤلفه و ۵۱ سؤال اولیه ساخته شد. بعد از طرح سؤالات، پیش‌نویس اولیه پرسش‌نامه تهیه و در اختیار اساتید و متخصصین علوم ورزشی (۸ نفر) قرار گرفت تا مربوط بودن، وضوح و سادگی و جامع بودن هر مؤلفه و گویه‌ها اظهارنظر نمایند. در نهایت پرسش‌نامه با ۳۶ سؤال تنظیم گردید. بعد از این مرحله، پرسش‌نامه در اختیار ۳۰ نفر از پاسخ‌گویان قرار گرفت و پایایی سؤالات پژوهش و کل پرسش‌نامه مورد بررسی قرار گرفت که در این مرحله با استفاده از روش آلفای کرونباخ پایایی پرسش‌نامه (۰/۹۳) محاسبه شد و این ضریب در هر کدام از مقیاس‌های، نیازهای علمی، نیازهای فردی، نیازهای اجتماعی و نیازهای شغلی برحسب درصد به ترتیب ۸۸/۹، ۸۳/۶، ۹۲/۷ و ۹۴/۶ محاسبه شد. جامعه آماری در بخش کمی دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی گرایش‌های مختلف علوم ورزشی دانشگاه‌های دولتی در سال ۱۴۰۱ بودند. با توجه به نبود آمار دقیق از تعداد دانشجویان، بر اساس جدول کرجسی و مورگان برای جامعه

¹ human kinetics

² scopus

³ Emerald

نامعلوم، تعداد ۳۸۶ نفر به عنوان نمونه پژوهش از ۱۸ دانشگاه دولتی^۱ به صورت داوطلبانه پرسشنامه تکمیل کردند.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱. فراوانی، میانگین و اولویت پاسخ سؤال‌های مربوط به تحلیل محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای دانشجویان نشان داده شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی، میانگین و اولویت پاسخ سؤال‌های مربوط به نیازهای علمی

اولویت	انحراف معیار	میانگین	درصد پاسخ (زیاد-خیلی زیاد)	سؤال‌های پژوهش
سؤال اول پژوهش: تا چه اندازه دروس دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای علمی دانشجویان رشته علوم ورزشی منطبق است؟				
۴	۰/۱۵	۲/۸۹	۴۶٪	کنجکاوی و علاقه شما را به دانستن بیشتر افزایش می‌دهد؟
۱۰	۰/۲۱	۲/۷۱	۳۶٪	از محتوا و فناوری‌های نوین و کاربردی ورزشی برخوردار بوده است؟
۱	۰/۰۹	۲/۹۸	۵۱٪	مطابق با تحولات جهانی و بروز ورزش ارائه شده است؟
۵	۰/۳۱	۲/۸۷	۴۴٪	دانش علمی شما را در حوزه‌های مختلف رشته‌های ورزشی افزایش داده است؟
۶	۰/۲۷	۲/۸۶	۴۲٪	دانش مدیریتی شما را در تمرین و آموزش ورزش افزایش داده است؟
۱۱	۰/۶۵	۲/۶۸	۳۴٪	دانش شما را در زمینه‌های متنوع علوم ورزشی افزایش داده است؟
۷	۰/۰۹	۲/۸۴	۴۱٪	مهارت و توانایی شما را در زمینه انجام کمک‌های اولیه در بروز آسیب‌های ورزشی در تمرینات و مسابقات افزایش داده است؟
۸	۰/۹۸	۲/۷۹	۳۹٪	دانش شما را در زمینه علوم کاربردی مانند تغذیه و فیزیولوژی ورزش و علم تمرین افزایش داده است؟
۹	۰/۸۱	۲/۷۵	۳۷٪	دانش شما را در زمینه داور در مسابقات افزایش داده است؟
۲	۰/۶۹	۲/۹۶	۴۸٪	دانش شما را در زمینه آموزش مهارت‌های ورزشی برای تمام سنین مانند کودکان و کهن‌سالان افزایش داده است؟
۳	۰/۶۸	۲/۹۵	۴۷٪	امکان بروز خلاقیت و نوآوری را در شما افزایش داده است؟
سؤال دوم پژوهش: تا چه اندازه دروس کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای فردی دانشجویان رشته علوم ورزشی منطبق است؟				
۴	۰/۱۳۹	۲/۱۵	۳۷٪	به تفاوت‌های فردی میان دانشجویان توجه داشته است؟
۹	۰/۸۷۶	۱/۲۲	۳۰٪	امکان و فرصت اظهار وجود را برای شما فراهم ساخته است؟
۵	۰/۳۴۸	۲/۰۵	۳۵٪	در اشتیاق به ادامه تحصیل شما مؤثر بوده است؟

^۴ دانشگاه اصفهان، علامه طباطبائی، شهید بهشتی، خوارزمی، تهران، گیلان، فردوسی مشهد، باهنر کرمان، تبریز، محقق اردبیلی، بوعلی همدان، شهید چمران، شیراز، ارومیه، کردستان، جهرم، اراک، کاشان.

۶	۰/۷۵۱	۱/۹۷	۳۴٪	توانایی عملی شما را در رشته‌های ورزشی افزایش داده است؟
۷	۰/۳۹۸	۱/۴۶	۳۲٪	علاقه شما را برای شرکت در مسابقات ورزشی افزایش داده است؟
۸	۰/۴۸۷	۱/۳۹	۳۱٪	در افزایش مسئولیت‌پذیری شما مؤثر بوده است؟
۳	۰/۰۹۷	۲/۲۷	۳۹٪	توانایی شما را برای شرکت در مباحث ورزشی و اظهارنظرهای تخصصی افزایش داده است؟
۲	۰/۱۹۴	۲/۴۹	۴۱٪	در تناسب‌اندام و میزان آمادگی جسمانی شما اثر داشته است؟
۱	۱/۰۴۲	۲/۸۱	۴۷٪	در ارضای نیازهای ورزشی و شخصی شما مؤثر بوده است؟
سؤال سوم پژوهش: تا چه اندازه دروس کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای اجتماعی دانشجویان رشته علوم ورزشی منطبق است؟				
۱	۰/۸۶۰	۱/۷۷	۳۱٪	در افزایش توانایی و مهارت در فعالیت گروهی شما موفق بوده است؟
۴	۰/۱۳۲	۱/۵۱	۲۵٪	در میزان جامعه‌پذیری شما مؤثر بوده است؟
۵	۰/۰۴۵	۱/۳۲	۲۳٪	در افزایش توانایی شما در ارتباط تخصصی و کارشناسانه ورزشی با مردم مؤثر بوده است؟
۶	۰/۲۱۵	۱/۱۹	۲۱٪	در برقراری روابط اثربخش انسانی با دیگران موفق بوده است؟
۷	۰/۰۳۹	۱/۰۴	۱۹٪	باعث نهادینه‌شدن ارزش‌های اخلاقی و اصول بازی‌های جوانمردانه در شما شده است؟
۳	۰/۵۱۲	۱/۶۶	۲۸٪	در افزایش روحیه قانون‌گرایی در انجام وظایف تخصصی شما موفق بوده است؟
۲	۰/۱۴۱	۱/۷۴	۳۰٪	جایگاه اجتماعی شما را در بین دوستان و خانواده افزایش داده است؟
سؤال چهارم پژوهش: تا چه اندازه دروس رشته علوم ورزشی با نیازهای شغلی دانشجویان رشته علوم ورزشی منطبق است؟				
۴	۰/۰۸۱	۱/۸۰	۳۱٪	دوره کارشناسی در افزایش توانایی و مهارت عملی شما برای برنامه‌ریزی و اجرای علمی تمرینات ورزشی مؤثر بوده است؟
۱	۰/۱۴۳	۲/۴۲	۴۲٪	دوره کارشناسی باعث افزایش توانایی شما برای تدریس آموزش مهارت‌های ورزشی در مدرسه یا باشگاه شده است؟
۶	۰/۰۳۵	۰/۳۸	۱۹٪	تحلیل علمی رشته‌های ورزشی شما را توانا و ماهر ساخته است؟
۵	۰/۰۴۳	۱/۵۳	۳۰٪	توانایی لازم برای کارآفرینی در حوزه ورزش را در شما ایجاد کرده است؟
۲	۰/۰۲۹	۲/۲۵	۳۹٪	مهارت شما را برای سنجش نیازهای ورزشی لازم در جامعه افزایش داده است؟
۳	۰/۰۷۷	۱/۹۱	۳۳٪	مهارت انجام دادن مشاوره ورزشی را در شما افزایش داده است؟
۹	۰/۰۸۲	۰/۱۵	۱۴٪	دوره کارشناسی منجر به مدرک مربی‌گری رشته‌های ورزشی می‌شود؟
۸	۰/۰۰۹	۰/۱۷	۱۵٪	دوره کارشناسی منجر به مدرک داور رشته‌های ورزشی می‌شود؟
۷	۰/۰۴۳	۰/۲۱	۱۷٪	دوره کارشناسی منجر به مشاغلی مانند ماساژدرمانی در جامعه می‌شود؟

جدول ۲. نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنف

مؤلفه‌های پژوهش	تعداد	K-S	sig
نیازهای علمی	۳۸۴	۱/۳۷۲	۰/۷۸۵
نیازهای فردی	۳۸۴	۱/۷۹۵	۰/۹۱۳
نیازهای اجتماعی	۳۸۴	۱/۹۳۷	۱/۰۵۱
نیازهای شغلی	۳۸۴	۱/۷۸۱	۰/۸۷۴

نتایج جدول ۲ نشان داد داده‌های پرسش‌نامه دارای توزیع نرمال می‌باشد.

با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها، برای ارزیابی برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای دانشجویان رشته، از آزمون T تک‌نمونه‌ای استفاده شد.

جدول ۳. نتایج آزمون T تک نمونه ای ارزیابی نیازهای چهارگانه دانشجویان علوم ورزشی

مؤلفه‌های پژوهش	درجه آزادی	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف معیار	اختلاف میانگین	آماره T	sig	بازه اطمینان ۹۵٪
								حد بالا حد پایین
نیازهای علمی	۳۸۴	۲/۴۷	۰/۴۶۴	۰/۰۲۳	-۰/۵۲۲	۲۲/۰۸	۰/۰۰۱	-۰/۴۷۶ -۰/۵۶۹
نیازهای فردی	۳۸۴	۲/۴۵	۰/۶۳۷	۰/۰۳۲	-۰/۵۴۹	۱۶/۹۴	۰/۰۰۱	-۰/۴۸۵ -۰/۶۱۳
نیازهای اجتماعی	۳۸۴	۲/۶۱	۰/۶۳۱	۰/۰۳۲	-۰/۳۹۳	۱۲/۲۳	۰/۰۰۱	-۰/۳۲۹ -۰/۴۵۶
نیازهای شغلی	۳۸۴	۲/۵۷	۰/۶۰۱	۰/۰۳۲	-۰/۴۲۳	۱۳/۸۴	۰/۰۰۱	-۰/۳۶۳ -۰/۴۸۳

نتایج جدول ۳ نشان داد سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای چهارگانه علمی، نیازهای فردی، نیازهای اجتماعی و نیازهای شغلی دانشجویان کمتر از حد متوسط بوده و پاسخگوی نیازهای دانشجویان نسبت به بازار کار نیست. برای تفاوت مؤلفه‌های برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای دانشجویان از آزمون رتبه‌ای دبلو کندی^۱ استفاده شد که نتایج آن در جدول (۴) آورده شده است.

^۱ Kendall's W Ranks

جدول ۴. نتایج حاصل از رتبه‌بندی نیازهای چهارگانه دانشجویان علوم ورزشی

رتبه	رتبه میانگین	مؤلفه‌ها
۳	۲/۳۴	نیازهای علمی
۴	۲/۲۴	نیازهای فردی
۱	۲/۷۸	نیازهای اجتماعی
۲	۲/۶۴	نیازهای شغلی
۰/۰۰۱	Sig = ۳	df = ۴۵/۵۵۰X2 =

نتایج جدول ۴ نشان داد برنامه‌های درسی دوره کارشناسی بیشترین تناسب و هم‌سویی را با نیازهای اجتماعی دانشجویان رشته علوم ورزشی داشته و کمترین تناسب و هم‌سویی را با نیازهای فردی دانشجویان رشته علوم ورزشی دارد. برای همگنی واریانس بین نیازهای چهارگانه دانشجویان علوم ورزشی از آزمون لون^۱ استفاده شد.

جدول ۵. آزمون همگنی واریانس‌ها نیازهای چهارگانه دانشجویان علوم ورزشی

آماره لون	Df1	Df2	Sig.
۱۶/۵۶۹	۳	۱۵۴۰	۰/۹۷۴

نتایج جدول ۵ نشان داد بین واریانس نیازهای چهارگانه دانشجویان تفاوت معنی‌دار آماری وجود ندارد.

جدول ۶. تحلیل واریانس تناسب دورس دوره کارشناسی با نیازهای چهارگانه دانشجویان علوم ورزشی

مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	Sig.
۶/۶۲۵	۳	۲/۲۰۸	۶/۳۹۵	۰/۰۰۱
۵۳۱/۸۰۱	۱۵۴۰	۰/۳۴۵		
۵۳۸/۴۲۶	۱۵۴۳			

نتایج جدول ۶ تجزیه واریانس نشان می‌دهد که تفاوت معنادار آماری در بین حداقل دو نیاز از نیازهای دانشجویان وجود دارد. سپس برای مشخص نمودن تفاوت بین نیازهای دانشجویان از آزمون تعقیبی توکی^۲ استفاده شد.

^۱ Levene^۲ Tukey

جدول ۷. مقایسه چندگانه میانگین نیازهای دانشجویان علوم ورزشی

نیازها	نیازها	اختلاف میانگین	خطای استاندارد	Sig.	فاصله اطمینان ۹۵٪	
					حد پایین	حد بالا
نیازهای علمی	نیازهای فردی نیازهای اجتماعی* نیازهای شغلی	۰/۰۲۶۹	۰/۰۴۲۳	۰/۹۲۰	-۰/۰۸۱۹	۰/۱۳۵۷
		-۰/۱۲۹	۰/۰۴۲۳	۰/۰۱۲	-۰/۰۲۳۸۴	-۰/۰۲۰۸
		-۰/۰۹۹	۰/۰۴۲۳	۰/۰۸۹	-۰/۰۲۰۸۰	۰/۰۰۹۶
نیازهای فردی	نیازهای علمی نیازهای اجتماعی* نیازهای شغلی	-۰/۰۲۶	۰/۰۴۲۳	۰/۹۲۰	-۰/۱۲۵۷	۰/۰۸۱۹
		-۰/۱۵۶	۰/۰۴۲۳	۰/۰۱	-۰/۰۲۶۵۳	-۰/۰۴۷۷
		-۰/۱۲۶	۰/۰۴۲۳	۰/۰۱۵	-۰/۰۲۳۴۹	-۰/۰۱۷۳
نیازهای اجتماعی	نیازهای علمی* نیازهای فردی* نیازهای شغلی	۰/۱۲۹	۰/۰۴۲۳	۰/۰۱۲	۰/۰۲۰۸	۰/۲۳۸۴
		۰/۱۵۶	۰/۰۴۲۳	۰/۰۱	۰/۰۴۷۷	۰/۲۶۵۳
		۰/۰۳۲	۰/۰۴۲۳	۰/۰۸۹	-۰/۰۷۸۴	۰/۱۳۹۲
نیازهای شغلی	نیازهای علمی نیازهای فردی* نیازهای اجتماعی	۰/۰۹۹	۰/۰۴۲۳	۰/۰۸۹	-۰/۰۰۹۶	۰/۲۰۸۰
		۰/۱۲۶	۰/۰۴۲۳	۰/۰۱۵	۰/۰۱۷۳	۰/۲۳۴۹
		-۰/۰۳۱	۰/۰۴۲۳	۰/۰۸۹۰	-۰/۱۳۹۲	۰/۰۷۸۴

در جدول ۷ میانگین نیازهای دانشجویان دو به دو با هم مقایسه شده است. برای مثال ردیف ۱ از این جدول مقایسه دو میانگین نیازهای علمی و نیازهای فردی را نشان می‌دهد که سطح معناداری آن ۰/۹۲۰ به دست آمده است. از آنجاکه این مقدار از میزان ۰/۰۵ بزرگ‌تر است، پس بین این دو میانگین اختلاف معنادار وجود ندارد و تفسیر مابقی نتایج نیز به همین گونه انجام می‌شود. در پایان گروه‌بندی میانگین نیازها بر اساس آزمون توکی انجام شد که نتایج در جدول (۸) نشان داده شده است.

جدول ۸. گروه‌بندی نیازهای دانشجویان بر اساس آزمون توکی

نیازهای دانشجویان				تعداد	زیرمجموعه برای آلفا = ۰/۰۵
۱	۲	۳			
۲/۴۵۰۵				۳۸۶	نیازهای علمی
۲/۴۷۷۴	۲/۴۷۷۴			۳۸۶	نیازهای فردی
	۲/۵۷۶۶	۲/۵۷۶۶		۳۹۶	نیازهای اجتماعی
		۲/۶۰۷۰		۳۹۶	نیازهای شغلی
۰/۹۲۰	۰/۰۸۹	۰/۰۸۹۰			سطح معناداری

نتایج جدول ۸ نشان داد در داخل گروه‌ها، نیازهای دانشجویان تفاوت معناداری با هم ندارند. اما میانگین نیازها بین گروه‌ها تفاوت معناداری با هم دارند. به عبارت دیگر برای نمونه بین تناسب دوس علوم ورزشی با نیازهای علمی و نیازهای فردی دانشجویان تفاوت معناداری وجود ندارد؛ ولی بین میزان تناسب دوس دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای علمی و نیازهای اجتماعی دانشجویان رشته علوم ورزشی تفاوت وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به تحولات عظیمی که در عرصه‌های آموزشی در حال وقوع است، وظیفه و مسؤولیت بزرگ آموزش است که با درک عمیق از جهانی شدن آموزش در دهکده جهانی و با کسب آگاهی از دانش متحول کنونی و نیازهای جامعه، به طور اثربخش و با واقع‌نگری، با ارائه برنامه‌های درسی در پایه‌های مختلف به جامعه کمک نماید؛ چراکه برنامه‌های درسی به‌ویژه در دوره‌های کارشناسی، آینه تمام‌نمای پیشرفت و انعکاسی از پاسخ‌گو بودن دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به نیازهای در حال تغییر جامعه هستند. دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی می‌بایست از طریق برنامه‌های درسی قادر باشند توقعات و نیازهای دانشجویان را حداقل در چهار بعد علمی، فردی، اجتماعی و شغلی سازگار و متناسب با بازار کار تا حد ممکن برآورده نمایند. نتایج پژوهش نشان داد میزان تناسب برنامه درسی رشته علوم ورزشی در مقطع کارشناسی از دیدگاه دانشجویان پاسخ‌دهنده با مؤلفه‌های "نیازهای فردی"، "نیازهای علمی"، "نیازهای اجتماعی"، "نیازهای شغلی" متفاوت است. بیشترین میانگین از دیدگاه دانشجویان مربوط به مؤلفه "نیاز فردی" و کمترین میانگین مربوط به مؤلفه "نیاز شغلی" بوده است؛ اما در مجموع هیچ‌کدام از میانگین‌ها در حد قابل قبول نبوده است. این یافته با یافته‌های بازدارقمچی و همکاران (۱۳۹۹) و اسکندری پور و همکاران (۱۳۹۸) که معتقدند محتوای برنامه‌های درسی دانشگاه‌های ایران در بسیاری از رشته‌ها با تحولات جهانی و پیشرفت و توسعه فناوری‌ها هم‌گام نیست، همخوانی دارد. در توجیه این یافته باید اشاره نمود دانشگاه‌ها مهارت‌های شغلی را به دانشجویان انتقال می‌دهند که از دیدگاه دانشجویان در شرایط کنونی موفقیت‌آمیز و با بازار کار متناسب نیست. شاید یکی از دلایل توسعه بی‌رویه رشته و ایجاد گرایش‌هایی باشد که شرایط لازم و امکانات و تجهیزات مورد نیاز نداشته باشند و یا محتوای دوس و ساختارهای سازمانی دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها که بیش از پنجاه سال عمر دارد و با مقتضیات فعلی جامعه متحول نشده‌اند.

در سؤال اول پژوهش، میزان تناسب برنامه درسی رشته علوم ورزشی با نیازهای علمی دانشجویان بررسی شد. اکثریت پاسخ‌گویان، برنامه‌های درسی رشته کارشناسی علوم ورزشی را منطبق با نیازهای علمی دانشجویان رشته علوم ورزشی نمی‌دانستند و معتقد بودند که برنامه‌های درسی باید مطابق با دانش روز و فناوری‌های نوین رشته در جهان باشد. دانشجویان معتقد بودند که اطلاعات علمی آن‌ها را در زمینه‌های داوری و مربی‌گری (به عنوان دو شغل بسیار مهم و اصلی در ورزش) در حد قابل قبول افزایش نداده و محتوای دوس ارائه شده در دوره کارشناسی در بازار کار و به‌ویژه برای دو شغل مربی‌گری و داوری ارزش کاربردی ندارد. پژوهشات حاجی تبار و همکاران (۱۳۹۸) نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها می‌بایست برنامه‌های درسی و آموزشی خود را بر اساس شرایط روز بازار کار تنظیم نمایند. در غیر این صورت اثربخشی لازم را نخواهند داشت. بدین منظور هماهنگی بین کمیته ملی المپیک، وزارت ورزش و جوانان و وزارت علوم، فناوری و تحقیقات برای کاربردی کردن رشته علوم ورزشی پیشنهاد می‌شود.

در سؤال دوم پژوهش، میزان تناسب دوس ارائه شده در دوره کارشناسی با مؤلفه نیاز فردی دانشجویان بررسی شد که اکثر پاسخ‌گویان معتقد بودند توجه به نیازهای فردی از جمله مسائلی است که در برنامه‌های درسی در دانشگاه‌ها نادیده گرفته شده است؛ بنابراین، ضروری است مسائلی همچون توانایی‌های لازم در آموزش مهارت‌های ورزشی در رشته‌های مختلف، اعتماد به نفس، روحیه سازگاری، روحیه مسؤولیت‌پذیری و جامعه‌پذیری

و آگاهی از حقوق شهروندی باید در برنامه‌های درسی رشته علوم ورزشی در نظر گرفته شود. توانایی اخذ تصمیم‌های درست، عامل عمده تکامل حس قدرت یا کنترل نمودن شرایط در حوزه شغلی است. نتایج پژوهش کریمی و همکاران (۱۳۹۹) حاکی از آن است که بین مسئولیت‌پذیری و تصمیم‌گیری، رابطه تنگاتنگی وجود دارد و معلمان تربیت بدنی در طول تحصیل در دانشگاه چنین مهارت‌هایی کسب نمی‌کنند. شکی نیست که مردد و بی‌تصمیم بودن، یک راه بی‌مسئولیت بودن است. به نظر می‌رسد نیازهای فردی تحت تأثیر نیاز شغلی قرار گرفته باشد و نبود شغل تضمین‌شده، دانشجویان رشته علوم ورزشی را تا حد زیادی بی‌انگیزه کرده است.

در مورد سؤال سوم پژوهش، بررسی شد که تا چه اندازه محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی علوم ورزشی با نیازهای اجتماعی دانشجویان، تناسب دارد؟ دانشجویان معتقد بودند که برنامه درسی این رشته مطابق با نیاز اجتماعی دانشجویان رشته علوم ورزشی نیست. برنامه درسی رشته علوم ورزشی باید به گونه‌ای باشد که روابط اجتماعی بهتر، شرکت مؤثر در رفع نیازهای جامعه در حوزه تخصصی ورزش، گسترش و بهبود توانمندی دانشجویان و تجزیه و تحلیل درست مسائل اجتماعی ورزش در همه ابعاد (ورزش‌های قهرمانی و ورزش‌های تفریحی)، تقویت ارزش‌های انسانی در آن مورد توجه قرار گیرد. این موضوع در نوشته‌ها و مطالعات باوفا و همکاران (۱۳۹۸) نیز تأکید شده است. گادالوپ و اسمیت^۱ (۲۰۲۰) معتقد هستند که ارتقای سطح مسئولیت‌های اجتماعی، مهم‌ترین عامل بر کسب موفقیت در ورزش، به‌ویژه در دوران نوجوانی و جوانی است. درخواست از دانشگاه‌ها برای «مسئولانه عمل کردن» در قبال جامعه، موضوعی است که با گسترش روزافزون اثرگذاری آن‌ها بر محورهای تشکیل دهنده توسعه پایدار «جامعه» شدت گرفته و منجر به این شده است که مفهومی به نام مسئولیت اجتماعی دانشگاه‌ها ظهور پیدا کند. دانشگاه‌ها در مقابل جامعه‌ای که در آن فعالیت می‌کنند مسئول هستند؛ چراکه از منابع انسانی، طبیعی و اقتصادی آن استفاده می‌کنند.

در سؤال چهارم پژوهش، میزان تناسب محتوای دروس ارائه‌شده با نیاز شغلی دانشجویان بررسی شد. پاسخ-گویان معتقد بودند که برنامه‌های درسی این رشته نتوانسته است نیازهای شغلی افراد را برآورده کند. دانشجویان معتقد بودند که برنامه‌های درسی رشته علوم ورزشی در خصوص آشناسازی دانشجویان با بازار شغلی رشته مذکور موفق نبوده است. موضوع آگاهی از مشاغل، به‌ویژه مشاغل نوین و جایگاه مشاغل مرتبط با حوزه ورزش در جامعه در پژوهشات مدهوشی و نیازی (۱۳۸۹)، کریمی و همکاران (۱۳۹۹) تأکید شده است. دانشگاه باید در کنار خدمات تحصیلی، برای آینده شغلی دانشجویان هم برنامه‌هایی داشته باشد که هدف اصلی در آن، توسعه فرصت‌های شغلی آینده برای دانشجویان است. دفاتر مشاوره که دانشجویان با استفاده از آن با کارفرمایان و سازمان‌های کسب‌وکار و هیأت‌ها و فدراسیون‌های ورزشی در ارتباط باشند و مهارت عملی خود در رشته مورد نظر را افزایش دهند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در خصوص توسعه، بیانیه مأموریت و رسالت رشته علوم ورزشی در سطح کارشناسی در همه گرایش‌ها نیازسنجی دقیق و جامع انجام گرفته و بر اساس نیازهای جامعه و بازار کار، محتوای دروس، اصلاح و مورد بازنگری بنیادین قرار گیرد. همچنین ارزیابی مداوم از برنامه‌های درسی توسط گروه‌های آموزشی در هر دوره انجام گرفته و سپس با جمع‌آوری نظرات و دیدگاه‌ها، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای اساتید و اعضای هیأت علمی در زمینه استفاده از فناوری‌های نوین در حوزه ورزش در اولویت قرار گیرد. همچنین، ارتباط دانشگاه‌ها با فدراسیون‌های ورزشی، کمیته ملی المپیک و وزارت ورزش و جوانان به منظور هماهنگی در برآورده کردن نیازهای دانشجویان، به‌ویژه در حوزه مربیگری و داوری می‌بایست مورد توجه ویژه باشد. نتایج پژوهش نشان داد بین نیازهای علمی و فردی، فردی و اجتماعی و شغلی دانشجویان علوم ورزشی تفاوت معناداری وجود نداشت. یعنی درواقع می‌توان گفت این نیازها در یک راستا قرار دارند و در صورتی که سر

¹Guadalupe &Smith

فصل دروس علوم ورزشی متناسب با آن‌ها باشد، توقعات و نیازهای دانشجویان برآورده می‌شود. بین نیازهای علمی و اجتماعی، نیازهای فردی و شغلی تفاوت معناداری وجود داشت؛ بنابراین برنامه‌ریزان آموزشی در تنظیم سرفصل‌های رشته علوم ورزشی تجدید نظر نموده و دروس مورد نظر را متناسب با نیازهای دانشجویان و متقاضیان تنظیم نمایند تا دانشجویان بتوانند پس از فارغ‌التحصیلی از رشته و گرایش خود کمال استفاده را برده و نیازهای مورد نظر خود را برآورده نمایند.

منابع

- اتقیا، ناهید. (۱۳۹۱). بررسی کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌های دولتی کشور از دیدگاه دانشجویان، اعضای هیأت علمی و مدیران این دوره‌ها. *مطالعات مدیریت ورزشی* ۱۶: ۳۶-۱۳.
- اسکندری پور، شهرام؛ حاجی حسین نژاد، غلامرضا؛ علی عسگری، مجید؛ حسینی خواه، علی (۱۳۹۸). تبیین عوامل مؤثر بر کیفیت تدریس در دانشگاه فنی و حرفه‌ای. *نظریه و عمل در برنامه درسی*. ۷(۱۳): ۳۵۲-۳۲۹.
- بازدارقمچی، رقیه؛ فتحی، مرتضی؛ واجارگاه، کوروش؛ عارفی، محبوبه؛ فراستخواه، مقصود (۱۳۹۹). خاستگاه‌های فکری و نظری برنامه درسی سایه و بازشناسی مصادیق آن در نظام آموزشی ایران. *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی*. ۱۷(۳۷): ۱-۱۷.
- باوفا، داوود؛ دهقانی، مرضیه؛ جوادی پور، محمد؛ محمدکاظمی، رضا (۱۳۹۸). واکاوی شایستگی‌های کارآفرینانه در برنامه درسی رشته علوم تربیتی. *یک مطالعه سنتز پژوهی، مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*. ۱۰(۲۰): ۲۰۶-۱۸۷.
- حاجی تبار فیروزجائی، محسن؛ میرعرب رضی، رضا؛ رنجبرچورتی، حمیدرضا؛ زال، محمدحسن (۱۳۹۸). ارزیابی کیفیت برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد گردشگری گرایش برنامه‌ریزی توسعه از دیدگاه ذی‌نفعان. *مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*. ۱۰(۲۰): ۱۶۱-۱۸۵.
- شریفی اسدی ملفه، فاطمه؛ خراسانی، اباصلت؛ فتحی واجارگاه، کوروش؛ صالحی، عمران ابراهیم (۱۳۹۸). تعیین مولفه‌های اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان دانشگاهی با رویکرد آمیخته اکتشافی. *نظریه و عمل در برنامه درسی*. ۷(۱۳): ۲۹-۵۲.
- حسرتی، مصطفی؛ هاشمی، رضا. (۱۳۸۹). یادگیری غیررسمی در دوره‌های دکتری، مطالعه موردی در یکی از دانشگاه‌های غرب ایران *آموزش عالی ایران*. ۲(۴): ۲۰۲-۱۷۷.
- خلجی، حسن. (۱۳۸۱). ارزیابی برنامه دوره کارشناسی تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموختگان شاغل در استان مرکزی، *مدیریت ورزش (حرکت)*. ۱۳: ۷۲-۵۵.
- رشیدی، زهرا (۱۳۹۹). دانش‌پژوهی تدریس، کارکرد مغفول دانشگاهی در ایران؛ تأملی بر پدیده سایش، *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی-برنامه‌ریزی درسی)*. ۱۷(۳۷). ۱۲۰-۱۰۳: (۶۴).
- عباباف، زهره؛ پاینار، ویلیام (۱۳۹۸). تأملی بر فهم برنامه درسی و پداگوژی از نگاه مدرسان: مطالعه موردی دپارتمان برنامه درسی و پداگوژی دانشگاه بریتیش کلمبیا. *مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*. ۱۰(۲۰): ۸۴-۵۷.
- فراهانی، ابوالفضل؛ گودرزی، محمود؛ نادری، ندا. (۱۳۸۹). نقش آموزش‌های رسمی و برنامه‌های کمک درسی رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد در تأمین مهارت کارآفرینی دانشجویان از نظر دانش‌آموختگان. *مدیریت ورزشی*. ۲(۶): ۲۱۹-۱۰۱.
- فراهانی، ابوالفضل؛ گودرزی، محمود؛ عزیزیان کهن، نسرين؛ احمدی، علی اکبر. (۱۳۸۸). نقش سرفصل و محتوای درس تربیت بدنی در کارآفرینی دانش‌آموختگان این رشته. *مدیریت ورزشی (حرکت)*. ۱: ۲۲۳-۲۰۳.
- فراهانی، ابوالفضل؛ رضایی صوفی، مرتضی؛ خاصه، علی‌اکبر (۱۳۹۰). تولیدات علمی ایران در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی. *المپیک* ۱۹(۵۴): ۷۷-۸۹.

کرمی، مرتضی؛ بهمن آبادی، سمیه؛ اسماعیلی، آرزو. (۱۳۹۱). ساختار تصمیم‌گیری مطلوب در طراحی برنامه درسی آموزش عالی: دیدگاه اعضای هیأت علمی و متخصصان برنامه درسی پژوهش در برنامه‌ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی-برنامه‌ریزی درسی). ۹(۳۴): ۹۲-۱۰۴.

کریمی، محمدصادق؛ رجایی پور، سعید؛ شهنسوازی، هانیه؛ غفوری، خالد (۱۳۹۹). مشکلات عملکرد حرفه‌ای آموزگاران دانش آموخته دانشگاه فرهنگیان. *مطالعات برنامه درسی*. ۱۵(۵۶): ۸۹-۱۱۸.

مدهوشی، مهرداد؛ نیازی، عیسی. (۱۳۸۹). بررسی و تبیین جایگاه آموزش عالی ایران در جهان. *آموزش عالی ایران*. ۴(۱۱۱-۱۴۷).

معروفی، یحیی. (۱۳۹۰). تعیین وزن مؤلفه‌های تدریس برای ارزش‌یابی عملکرد اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های کشور بر اساس مدل فرآیند تحلیل سلسله مراتبی. *آموزش عالی ایران*. ۳(۴): ۱۶۸-۱۴۳.

محمدزاده، سمیه؛ لیاقتدار، محمدجواد؛ عابدی، احمد؛ معین زاده، احمد. (۱۳۹۸). بررسی وضعیت موجود چهار عنصر برنامه درسی زبان تخصصی رشته‌های علوم تربیتی و فاصله آن تا وضعیت مطلوب از نظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی. *پژوهش‌های برنامه درسی*. ۹(۱۷): ۱۶۶-۱۴۰.

مندعلی زاده، زینب (۱۴۰۰). بررسی و مقایسه تنوع رشته‌های علوم ورزشی در دانشگاه‌های ایران و جهان، به سوی کاربردی‌سازی علوم ورزشی. *علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی*. ۹(۴): ۵۲-۴۱.

نادریان جهرمی، مسعود. (۱۳۹۸). *اصول، مبانی و فلسفه ورزش* (چاپ دوم). اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.

Alfaro-Barrantes, P., Jacobs, B.L., Wendry, B. (2020) Integrating Service Learning Into the Sport Management Curriculum, *Sport Management Education Journal*, 14(1), 67-69.

Braun, B., Williams, N. I., Garber, C.E., Hickey, M. (2018). "Core Stability": Should There Be a Bigger Focus on Foundational Skills in the Kinesiology Curriculum? *Kinesiology Review*, 7(4), 295-299.

Chen, A. (2023). Kinesiology and Physical Education: A Curriculum (Dis)Alignment Perspective, *Kinesiology Review*, 12 (2), 135-143.

Chen, S & Garn, A. (2018) Student Learning in Physical Education Through the Lens of a "Curriculum Specialist", *Kinesiology Review*, 7(3), 226-232.

Fu, Y & Burns, R.D. (2018) Effect of an Active Video Gaming Classroom Curriculum on Health-Related Fitness, School Day Step Counts, and Motivation in Sixth Graders, *Journal of Physical Activity and Health*, 15(9), 644-650.

Guadalupe, T & Curtner-Smith, M. D. (2020) "We Know What We Like to Do:" Effects of Purposefully Negotiating the Curriculum on the Girls in One Middle School Class and Their Teacher, *Journal of Teaching in Physical Education*, 39(2), 147-155.

Keogh, E & French, C.C. (2001), Test anxiety, evaluative stress, and susceptibility to distraction from threat. *Eur. J. Pers.*, 15: 123-141.

Lee, O & Choi, E. (2015). The Influence of Professional Development on Teachers' Implementation of the Teaching Personal and Social Responsibility Model, *Journal of*

- Teaching in Physical Education*, 34(4), 603-625.
- Lower-Hoppe, L.M., Wanless, L. A., Aldridge, S.M., Jones, D.W. (2019) Integrating Blended Learning Within Sport Event Management Curriculum, 13(2), 105-116.
- Mercado, H.U & Grady, J. (2017). Teaching Environmental Sustainability Across the Sport Management Curriculum, *Sport Management Education Journal*, 11(2), 120-127.
- Oja, B.D., Hazzaa, R.N., Wilkerson, Z., Bass, J.R. (2018). March Madness in the Collegiate Sport Workplace: Cultural Implications for Sport Employees, *Journal of Intercollegiate Sport*, 11(1), 82-105.
- Rotunda, R.J & Ryan, S. (2019) Challenges in Implementing a Time-Limited Martial-Arts Curriculum in Middle-School Physical Education Classes: A Research Consultation Case . *Case Studies in Sport and Exercise Psychology*, 3(1), 71-76.
- Selkirk, E.K., Missiuna, C., Moll, S., Rosenbaum, P., Campbell, W. (2022). Inclusive Physical Education: A Critical Discourse Analysis of the Ontario Secondary School Health and Physical Education Curriculum, *Journal of Teaching in Physical Education*, 41(3), 523-531.
- Sharma, G., Stewart, T, Duncan, S. (2020). Effects of a Curriculum-Integrated Dance Program on Children's Physical Activity, *Journal of Physical Activity and Health*, 17(11), 1179-1183.
- Wohlfart, O., Adam, S., García-Unanue, J., Hovemann, G., Skirstad, B., Strittmatter, A. M. (2020) Internationalization of the Sport Management Labor Market and Curriculum Perspectives: Insights From Germany, Norway, and Spain, *Sport Management Education Journal*, 14(2), 129-141.
- Zhu, X & Haegele, J.A. (2019) Three-Year Health-Related Fitness Knowledge Growth in One Curriculum Context: Impact of Sociodemographic Factors, *Journal of Teaching in Physical Education*, 38(3), 214-220.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی